

SOSYALİZM UFKUNA DOĞRU İLERİ

2. Büyük Kongre'nin kapanış konuşması, 26 Şubat 1979.

Arkadaşlar, biraz yorucu, çok coşkulu 3 günlük bir çalışmadan sonra 2. Büyük Kongremizin sonuna geldik.

2. Büyük Kongremizin kapanmasıyla birlikte Partimizin gelişme yolunda yeni ve çok önemli bir menzil taşına daha varmış ve şu andan itibaren onu arkada bırakmaya başlamış bulunuyoruz. Düşündüm otururken, acaba en kısa bir şekilde bu kongrenin anlamı ve önemi nasıl belirtilebilir diye. Ve şöyle formüle ettim:

Bu Kongremizle, Partimiz Türkiye İşçi Partisi, Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini daha bir açıklığa kavuşturdu, daha güçlendirdi ve Partimiz doğrudan işçi sınıfımızın partisi olma rayına daha sağlam oturdu. Belki şöyle bir soru akla gelebilir: Bu kongreden önce Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın partisi değil miydi, yahut zayıf mıydı? Elbette öyle değil, elbette baştan beri Partimiz, Türkiye İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisiydi. Ama kurumlar, örgütler canlı varlıklardır. Herhalde hatırlarsınız, çünkü oldukça sık tekrarladığım bir sözüm vardır, kişiler için derim ki, insanlar bir defada sosyalist olup bitmezler. Sosyalist olma bir süreçtir. İlk defa sosyalistim, bilimsel sosyalistim dediğimiz andan itibaren ölüme kadar süren bir süreç, bir gelişme başlar. Ve ilave etmişimdir her seferinde, eğer kendisini bilimsel sosyalist bilen bir kişi ömrünün bir noktasında, "işte, ben artık tam sapına kadar işçi sınıfı sosyalistiyim, oldum bittim, daha fazla olacağım yok" düşüncesine gelirse, o insan orada durmuş ve gerilemeye başlamış demektir. Hatta o gerileme devam ederse bedenlenmeden önce, bir sosyalist olarak ölmüş demektir. Örgütler, kurumlar da canlı varlıklardır. Onların da doğdukları andan itibaren gelişmesi vardır. Doğduklarında ne kadar kuvvetli, tam, öz işçi sınıfı partisi olsalar da daima bu niteliklerini geliştirme olanağı, hatta zarureti vardır. Tıpkı kişilerin çok daha iyi sosyalist olmak üzere bir gelişmesi söz konusu ise partilerin de daha iyi, daha sağlam, daha net, daha güvenilir, daha becerikli, daha yetenekli işçi sınıfı partileri olması söz konusudur, hatta zorunludur. Partiler de devamlı surette gelişme halindedirler, zorundadırlar. Yalnız biz bireylerden şu farkı vardır: insan nihayet ne kadar iyi sosyalist olmaya devam etse de birgün bedeni bu fani dünyaya veda eder gider, ama işçi sınıfı partileri işçi sınıfı var oldukça, devam eder gider.

Bu söylediklerim, bütün ülkelerin işçi sınıfı partileri için doğru olmakla beraber Türkiye gibi altyapısı, ekonomisi geri; üstyapısı, politik sistemi, sosyal değerleri de geri olan; demokrasisi kısıtlı, sınırlı ülkelerde işçi sınıfının yasal partilerinin işçi sınıfı partisi olma niteliğini geliştirmeleri daha uzun bir süreç içinde, daha büyük mücadelelerle, daha büyük zorluklarla karşılaşa karşılaşa olur. Türkiye İşçi Partisi'nin tarihi de öyle olmuştur. Türkiye İşçi Partisi, ilk kurulduğu zaman doğrudan bir işçi sınıfı bilimsel sosyalist partisi niteliğini taşııyordu. Ancak bir sene sonra, sosya-

listler bu partiye katılıp yönetime gelmeye başlayınca, Parti de işçi sınıfının partisi olma niteliğini kazanmaya başladı. Ve eski partinin tarihi, yazılarımda da belirtmiş olduğum gibi daha önce, bir tek kelimeyle özetlemek gerekirse, bir sosyalistleşme sürecinin tarihi olarak özetlenebilir. Doğduğu andan kapandığı ana kadar bir sosyalistleşme süreci içine girdi parti. Yani Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma savaşını verdi, o süreci yaşadı. Bu bir savaşla oldu, çünkü daha 1960'ların ilk yıllarından itibaren bu niteliğe karşı sapmalar, hizipler başgösterdi. İlk doğduğu zaman işçi sınıfı partisi olma niteliğini gösterebilmesi çok zordu. 1963 senesinde 9 ilde yanılmıyorsam 36 ilçede ilk defa yerel seçimlere girip radyolardan konuştuğumuz zaman Türkiye'nin tarihinde ilk defa devlet radyosunda "İşçi Partisi" adı geçiyordu. Ve ilk defa olarak, bu parti adına radyodan seslenen konuşmacılar sözlerine "Değerli yurttaşlarım, aziz vatandaşlarım" diye değil; "işçiler, köylüler, emekçiler, marabalar" diye başladılar. Ve sanki bir an bütün ülke baştan başa nefesini tuttu ve bu sesi dinledi. Sonradan öğrendik radyoların başında gözyaşları dökülenler olmuş. Derhal telefona sarılıp partiye seslenenler, duygularını açıklayanlar oldu. Şimdi bize bu çok ilkel, belki çok eski zamanlara ait bir hikayeymiş gibi gelir. "Ne var yani o kadar fevkalade, işçiler, emekçiler, köylüler demektedir" diye düşünülebilir. Ama o zamanın Türkiye'si öyle bir Türkiye idi. Çok eski bir Türkiye değil, 16 yıl önceki Türkiye idi bu. Gene 1965 seçimlerinde, hatırlarım, konuşmalarımızı yazarken, işçi sınıfı, sermaye sınıfı veya burjuvazi demek yerine, daha ziyade sermaye çevreleri, emekçi kitleler diyorduk. Daha sınıf terimini kullanmakta bir çekingenlik, bir utançlık vardı adeta. Subjektif olarak bir çekingenlik, utangaçlık değil, objektif olarak ortam o seviyedeydi. Hukukî, politik ve genel olarak öyleydi. Ve adeta görünmez bir sansürle, sadece 141-142. maddelerden dolayı değil, ama asıl onun dışındaki devamlı politik baskının, sosyal baskının tesiriyle böyle bir çekingenlik vardı. Ve gene 65 seçimlerinde ilk defa olarak Türkiye İşçi Partisi'nin sözcüsü konuşmasına "Türkiye işgal altındadır" diye başladı. Ve bu da gene nefesleri durdurdu ve kulak verdi herkes. İlk defa bir ses radyolardan açıktan açığa Türkiye'deki Amerikan üslerine, kuvvetlerine karşı çıkıyor, onlardan işgalciler olarak söz ediyordu. Evet Partimizin tarihi yıl olarak bakarsak çok eski değil, 18 yıl ötesine gidiyor ama, bu 18 yıl süresinde aldığımız mesafeye baktığımız zaman sanki onlarca yıl, sanki bir yüz yıl yaşamış kadar mesafe aldığımızı görüyoruz. Ve bu mesafeyi biz, Parti dışında hasım, düşman kuvvetlere karşı amansız, canımızı dişimize takmış bir demokrasi ve Anayasa mücadelesi vererek elde ettik. Şimdi çok güzel, çok kolay kullanılan terimleri kullanmak özgürlüğünü ve hakkını ancak öyle bir mücadele neticesinde elde edebildik. Bir yandan demokrasi mücadelesi, bir yandan burjuvaziye karşı mücadele vererek; bir yandan burjuvazinin etkisiyle, bilerek, ona vasıta olan veya bilmeden oyununa gelen sapmalarla mücadele ederek yol aldık. Mücadele parti içinde kimlere karşı veriliyordu: İşçi sınıfının öncülüğünü kabul etmeyenlere. "Türkiye'de işçi sınıfı azdır ve bilinçsizdir, Türkiye'de orta sınıfların, küçük burjuvazinin -onların kullandığı deyimle- ara tabakaların tarihten gelen devrimci geleneği ve devrimci gücü vardır" deniyordu. Ve biz, Parti içinde bilimsel sosyalizmi benimsemiş, doğru bul[muş partililer] işçi sınıfının gücünün ve öncülüğünün mücadelesini verdik. Bu mücadele nihayet son noktasına 1970'de yapılan 4. Büyük Kongrede geldi. 10

senelik tarihinin sonunda eski Türkiye İşçi Partisi açık seçik sağlam, hiçbir zaman bırakmayan bir ölçüde ve biçimde bilimsel sosyalist parti, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma rayına oturdu. Ve bugün diyebiliriz ki, Partimizin içinde olduğu aşamanın başlangıcı 1970'in sonunda yapılan 4. Büyük Kongredir.

1971'de Partimiz kapandı. Burjuvaziye 12 Mart'ın en büyük hediyesi, partimizin kapatılması oldu. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin; üç yanlı mücadelenin birbirine geçmesi ve bütünleşmesi hali ortadan kalktı. Bu iççelik bozuldu, kırıldı. Sosyalizm mücadelesi bastırıldı ve sosyalizm mücadelesinden kopuk olan demokrasi mücadelesi de gerçek bir demokrasi mücadelesi olmaktan çıktı, gitti CHP'de kilitlendi. Sosyal demokrasiye kanalize oldu.

Biz, İşçi Partililer tutuklandıktan ve mahkemeye verildikten sonra, mahkemeyi de bir demokrasi mücadelesi aracı olarak gördük ve kullandık. Partimiz kapanmıştı, yayın organlarımız yoktu, mevcut az çok ilerici yayın organları baskı altında ve çekingendiler; ama elimizde bir olanak kalmıştı, o da sanık olarak savunma hakkımızı kullanmak. Kendimiz için değil, Partimiz adına ve Partimiz için kullanmak. Onu yaptık. Sorgularımızda onu yaptık, en son savunmamızda onu yaptık; mahkeme salonunu, süngülerle çevrilmiş askeri mahkeme salonunu, Türkiye İşçi Partisi'nin o gün için son kez sesini duyurduğu bir forum yaptık. Demokrasiyi, sosyalizmi, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri savunma kürsüsü yaptık, burjuvaziye son mücadelemizi verme arenası yaptık.

Bunu yaparken iki düşünce vardı aklımızda. Biri, demin dediğim gibi mücadele bitmemiştir, mücadele devam ediyordu; içinde bulunduğumuz şartlar altında bu mücadeleyi olabildiğince sürdürmek bizim Partili görevimizdi. Bir ikinci düşünce de şuydu: Biliyorduk ki, birgün mutlaka ve mutlaka yeniden Türkiye İşçi Partisi varolacak ve çalışacaktır. Ve biliyorduk ki biz mücadeleyi geçici bir süre için durdurmak zorunda kalırken, o durdurma noktasını ne kadar yüksekte tutabilirsek, mücadelenin yasal kesiliş noktasını ne denli yükseğe çıkarabilirsek Türkiye İşçi Partisi yeniden kurulduğu zaman o denli yüksek noktadan başlayarak devam edecektir. Mahkemede o noktayı düşürürsek; bundan gelecekteki işçi sınıfı partisi hareketi zarar görecektir. Biz de bu düşünceyle hareket ettik. Ve düşüncemiz doğru çıktı. 1971'den dört sene sonra Türkiye İşçi Partisi kurulduğunda 4. Büyük Kongrenin bıraktığı veya vardığı noktadan da daha ileri, daha gelişmiş daha bilinçli olarak kuruldu. 4. Büyük Kongrede vardığımızdan daha açık, daha gelişmiş, daha sağlam bir işçi sınıfı partisi niteliğinde rayına oturdu. Ama dediğim gibi süreç devam etti, devam ediyor, devam edecek. Her kongremizden bir daha kuvvetli, daha gelişmiş, daha canlı, daha yetenekli bir işçi sınıfı partisi, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak çıkacağız, bundan hiç birimizin şüphesi yok, hiçbirimizin şüphesi olmadığından benim şüphem yok.

Bu kongreden aldığımız güçle mücadelemize daha inançlı ve bilinçli devam edeceğiz. Bu kongre bir başka açıdan da önemli. Bu geçen devrede tıpkı 1961-1971 yıllarında olduğu gibi gene sapmalarla, hiziplerle uğraşmak durumunda kaldık. Bundan yakınmamamız gerekir. Hizipler, sapmalar iyi birşey değildir elbet, olmasına çalışırız ama, olduğu zaman da bir felaket saymayız. Bu tıpkı şuna benziyor: Bir insanın sağlıklı olması esastır, sağlıklı olması için çalışılır ama dünyada doğu-

şundan ölünceye kadar hiç hasta olmamış insan da yoktur sanırım. Hastalığın tedavisinin gerekleri neyse o yapılabilir, hasta sağlığına kavuşur. Parti hareketleri de öyledir. Yalnız bizim partimizin tarihinde değil, dünya işçi sınıfı partilerinin tarihinde de sapmalar, hizipleşmeler görülür. Onlarla mücadele vardır. Sebebi konusunda birçok tahliller yapılabilir, ama kapanış konuşmasında onun üzerinde fazla durmayacağım. Yalnız bilimsel sosyalizmin kurucusunun bu konuyu çok özet ve çok açık olarak belirttiği bir cümlesi var, tam kelime kelime hatırlayamayacağım ama esasını hatırlıyorum, der ki: “İşçi sınıfı hareketleri, içinde geliştikleri ve içinden doğdukları rahmin damgasını taşırlar.” Hareketler, partiler nerde doğuyor? Toplumda. Doğdukları toplumun damgasını taşırlar. Sosyalist hareket, işçi sınıfı hareketi, toplumsal bir vakumda, bir boşlukta meydana gelip gelişmiyor, bir kapitalist toplumda gelişiyor. O kapitalist toplumun bütün sağlıksız, hasta, saptırıcı etkileri altında doğuyor ve büyüyor. Onun için böyle sapmaları, hizipleri bir ölçüde olağan karşılayacağız. Olağan karşılamak, boş vermek değil. Onları düzeltmek, Partimizi onlardan arındırmak için elimizden geleni yapacağız. Yalnızca, sanki bir felaket olmuş gibi bir duruma girmeyeceğiz. Gene sosyalizmin düşünürlerinden birisinin dediği gibi, işçi sınıfı partileri iç mücadele vere vere, arına arına güçlenirler, sağlıklı olurlar. Biz de burjuvazi tarafından gelen etkilerle başlatılmak istenen sapmaları, hizipçiliği temizledik. Şimdi daha arınmış, daha sağlığınıza kavuşmuş olarak mücadelemizi sürdüreceğiz. Bu kongrenin bize verdiği güçle, tazelediğimiz inançla sosyalizm ufkuna doğru önümüzde uzanan hedeflere ileri!

Çark Başak, Sayı 57-58, 16 Mart 1979